

З досвіду створення сайту наукової бібліотеки

Маріупольського державного університету

У статті розглядається процес створення сайту бібліотеки у візуальному редакторі, особливості роботи над структурою сайту і наповненням сторінок, над його просуванням у пошукові системи.

На даному етапі розвитку суспільства дедалі актуальнішою стає інтеграція бібліотек у світовий інформаційний простір. Більшість університетських бібліотек представлені в Інтернеті окремою сторінкою на сайті навчального закладу. Однак це не надає можливості презентувати читачам різноманіття напрямів діяльності бібліотеки в повному обсязі. У зв'язку з цим виникає необхідність створення власного сайту, його наповнення, просування в пошукові системи і подальшого оновлення.

Робота над сайтом організації (зокрема, над сайтом бібліотеки) складається з окремих етапів, які викладено у статтях О. Н. Маркової, В. В. Меньшикової та інших авторів [2; 3]. Розглянемо послідовність дій, які здійснювались під час створення сайту Наукової бібліотеки Маріупольського державного університету (НБ МДУ) і подальшої роботи над ним.

Етап 1. Вивчення досвіду інших організацій.

Роботу над сайтом було розпочато з перегляду структури й наповнення сайтів інших бібліотек ВНЗ, а також з детального аналізу теоретичних й приклад-

них статей за даною тематикою. На жаль, власне методиці створення сайту бібліотек у вітчизняній професійній пресі надається недостатньо уваги. Як правило, статті присвячено тільки двом основним етапам створення сайту: розробка структури й інформаційне наповнення конкретних розділів [9]. Проте різні аспекти цієї проблеми висвітлено в російських інтернет-ресурсах [1; 2; 3; 5; 6]. Крім того, корисним виявився досвід із створення сайтів не тільки бібліотек, а й інших некомерційних організацій [7].

Особливу увагу було приділено дотриманню вимог щодо якості сайтів [2; 3; 5, с. 3; 6]. Умовно бібліотекарі поділили їх на дві групи:

- параметри, на які необхідно звернути увагу безпосередньо під час розробки сайту: повнота відображення інформації, наявність новин і повнотекстових документів, посилань на інші сайти; можливість навігації за сторінками сайту; наочність й нестандартність оформлення, стильова єдність розділів;

- аспекти, робота над якими проводилась під час модернізації сайту або планується в майбутньому: наявність додаткових

**Олена
Дейниченко,**

*завідувач відділу
інформаційних
технологій
та комп'ютерного
забезпечення Наукової
бібліотеки
Маріупольського
державного університету*

бібліотечно-інформаційних сервісів та інтерактивних форм взаємодії з користувачем (електронна доставка документів, віртуальна довідка, онлайн-консультант та ін.).

Етап 2. Оцінка можливостей бібліотеки й вибір способу створення сайту.

Необхідність залучення до створення сайту професіоналів – веб-програмістів, дизайнерів – не викликає сумнівів. Однак це не передбачено кадровим й матеріальним забезпеченням більшості бібліотек. Отже, єдиний вихід – використання безкоштовних конструкторів сайтів. Як правило, конструктори надають можливість створювати сторінки сайту в двох режимах: візуальний та html-редактор. Саме у візуальному режимі використовуються готові поля: “Меню сайту”, “Текст”, “Малюнок”, “Зворотний зв’язок” та ін.

Етап 3. Вибір конструктора та доменного імені, реєстрація сайту.

Для створення сторінок сайту можна використовувати спеціальне програмне забезпечення (наприклад, Microsoft Office FrontPage, Adobe Dreamweaver), у т. ч. те, що поширюється безкоштовно (Joomla! та ін.). Звернення до подібних програм є доречним, якщо є можливість розмістити сайт бібліотеки у тому ж інтернет-просторі, що використовує університет. У такому випадку адреса сайту бібліотеки як структурного підрозділу буде пов’язана з адресою сайту ВНЗ. Наприклад: сайт Науково-технічної бібліотеки Приазовського державного технічного університету (ПДТУ) – <http://ntb.pstu.edu/>, сайт ПДТУ – <http://www.pstu.edu/>.

В інших випадках використовуються сервіси, що надають як можливість конструювання сайту, так і безкоштовний хостінг. Одним з найпоширеніших подібних сервісів є uCoz. Однак індивідуалізація готових шаблонів сторінок сайту у візуальному режимі цього конструктора ви-

явилася достатньо складною: для зміни елементів необхідно було б володіти хоча б початковими навичками розшифровки html-коду сторінки.

Під час створення сайту НБ МДУ бібліотекарі звернулися до найстарішого безкоштовного сервісу Рунету – narod.ru. Завдяки зрозумілому відображенню даних у візуальному редакторі narod.ru вдалося створити сайт з необхідним ілюстративним наповненням, не приділяючи час на вивчення основ html-коду.

Слід зазначити, що з квітня 2012 року сервіс narod.ru не працює і його сайти, у т. ч. сайт НБ МДУ, передано до системи uCoz. Отже, колегам-бібліотекарям можна запропонувати, використовуючи uCoz та подібні конструктори, редагувати шаблони й наповнення сторінок сайту в такий спосіб:

- ознайомитись з основними тегами (командами) html [8] і звернути увагу на ті, що можуть знадобитись у першу чергу;

- індивідуалізуючи шаблон сайту, змінювати тільки ті фрагменти, що не порушують цілісності початкового варіанту коду: наприклад, назви запропонованих сервісом малюнків замінити на назви необхідних файлів (в більшості випадків, в коді необхідно знайти фрагмент “zzzzz.jpeg”, де “zzzzz” – назва файлу);

- наповнювати сторінки у візуальному редакторі, використовуючи функціональні кнопки для форматування, додавання гіперпосилань й малюнків та ін., а потім, за необхідністю, редагувати фрагменти html-коду, що відповідають, наприклад, за формат шрифту.

Для цього необхідно з’ясувати, за що відповідає той чи інший тег, що обрамляє фрагмент тексту, який потребує форматування. Фахівці НБ МДУ використовували укладений В. Мержевичем довідник, який містить алфавітний перелік тегів [4].

Реєстрацію сайту слід роз-

починати тільки після того, як обрано коротку й зрозумілу першу частину так званого доменного імені, оскільки це – разом з кінцевою частиною, що пропонує сервіс-конструктор, – майбутня адреса сайту. Крім того, реєстрація, як правило, починається з реєстрації електронної поштової скриньки з таким саме ім’ям. Було також приділено увагу тому, щоб розмежувати офіційний e-mail бібліотеки та e-mail сайту, на який приходять повідомлення від служби технічної підтримки та відвідувачів сайту. Так з’явився сайт НБ МДУ за адресою <http://libr-margu.narod.ru>.

Етап 4. Аналіз потреб користувачів і розробка структури.

Під час створення сайту було обрано шаблон, що складається з трьох блоків, з яких два бокові відображаються на всіх сторінках сайту. У лівому блоці розташовано меню сайту та лічильник відвідувань, у правому – “Правила користування НБ МДУ”, “Пам’ятка першокурснику”, “Боржники” та ін.

На структуру сайту НБ МДУ вплинули як побажання структурних підрозділів бібліотеки, так і аналіз постійних запитів користувачів. У процесі розробки й подальшого функціонування сайту структура кілька разів редагувалася: розділи об’єднувалися, змінювався їх порядок та ін. Модернізація структури сайту планується і надалі.

Особливо хотілося б звернути увагу на розділ “На допомогу науковцю”, який був створений як результат аналізу запитів викладачів, що надходили до співробітників інформаційно-бібліографічного відділу НБ МДУ протягом останніх 2-3 років. Він містить оглядову інформацію з таких актуальних для наукових співробітників ВНЗ питань, як наукометричні бази даних, оформлення ISBN і штрих-коду, реєстрація видання та ін., а також посилання на офіційні інтернет-ресурси за цими аспектами.

Етап 5. Розробка інформаційного наповнення, ілюстративного оформлення.

У роботі над інформаційним наповненням сайту брали участь представники всіх структурних підрозділів бібліотеки, що забезпечило повноту й різноманітність викладеної інформації.

Робота над ілюстративним матеріалом велася за двома напрямками:

- оформлення фону, заголовку, логотипу, меню сайту;
- добір матеріалів, що ілюструють конкретну інформацію.

Монохромність фону сайту сприяє гармонійному розміщенню на ньому будь-яких зображень, незалежно від їх кольору і яскравості. Логотип бібліотеки, заголовок і меню сайту оформлені в жовто-блакитних тонах, що відповідає «корпоративним» кольорам університету. Анаграма аббревіатури назви була сформована спеціально для оформлення сайту. Вона представлена на сторінці «Відомості про бібліотеку», а також ставиться як своєрідний авторський знак на сторінки віртуальних виставок, підготовлених

співробітниками бібліотеки.

Основним принципом оформлення сторінок було вибрано створення колажів, що додало сайту особливу індивідуальність. Ще одна особливість інформаційного наповнення сайту – вибір форматів, в якому представлено повнотекстові джерела. Так, видання бібліотеки конвертовано з формату doc в djvu, завдяки чому вони виглядають як повноцінні електронні документи, призначені для ознайомлення, але не для копіювання фрагментів інформації.

Етап 6. Наповнення сайту його публікація.

У зв'язку з тим, що фрагменти документів WORD супроводжуються обов'язковим додатковим форматуванням, наповнення сайту було пов'язано з певними труднощами щодо адекватного відображення тексту. Отже, текстові матеріали необхідно копіювати з програми «Блокнот» або набирати вручну.

Більшість конструкторів кожну сторінку публікують у публічному доступі одразу після того, як виконано функцію «Зберегти». У зв'язку з цим рекомендо-

вано обрати розділи, що потребують першочергової публікації, а потім розширювати наповнення сайту.

Етап 7. Просування і реклама, підтримка й оновлення сайту.

Сайт потребує постійного оновлення, оскільки це привертає увагу не тільки користувачів, але й роботів пошукових служб.

Велике значення має реєстрація сайту у пошукових системах, яка, як правило, передбачає такі аспекти: реєстрацію в системі нового користувача, надання пошуковим системам файлу Sitemap.txt (карти сайту з вказаними сторінками, що мають значення для пошуку інформації) та збереження у кореновому каталозі сайту програмного файлу пошукової системи. Бібліотекарі НБ МДУ користувалися порадами, що широко представлені в Інтернеті та надаються на запити «Реєстрація сайту в Яндекс», «Реєстрація сайту в Google» та ін.

Отже, створення й розвиток власного сайту – завдання не легке, але, використовуючи надані в Інтернеті поради, його можна реалізувати.

Література

1. Как создать сайт библиотеки [Электронный документ]/сост. А. Urlacher//КакProsto.ru: как просто сделать все: Интернет. – Режим доступа: <http://www.kakprosto.ru/kak-108948-kak-sozdat-sayt-biblioteki>.
2. Маркова, О. Н. Создание сайта школьной библиотеки : методическая консультация [Электронный документ]/О. Н. Маркова//Информ.-культурный центр МБОУ. – Пенза, 2011. – Режим доступа: <http://www.it-n.ru/attachment.aspx?id=138371>
3. Меньшикова, В. В. Советы по созданию сайта [Электронный документ]/В. В. Меньшикова//Дела библиотечные...: каталог файлов. – Москва, 2008. – Режим доступа: <http://dbszao.ucoz.ru/load/2-1-0-13>.
4. Мержевич, В. Справочник по HTML: Теги HTML [Электронный документ]/В. Мержевич. – Режим доступа: <http://htmlbook.ru/html>.
5. Рекомендации по созданию сайта библиотеки [Электронный документ]/Официальный сайт Муниципального учреждения Вилуйского улусного (районного) управления образованием. – Вилуйск, 2011. – 35 с. – Режим доступа: <http://www.uuovil.ru/files/site.doc>.
6. Степанов, В. Создание, поддержка и продвижение web-сайта библиотеки [Электронный документ]/В. Степанов//Интернет в профессиональной информационной деятельности. – Режим доступа: http://text-book.vadimstepanov.ru/chapter_5/glava5.html.
7. Сулова, О. А. Как создать качественный сайт учреждения культуры [Электронный документ]/О. А. Сулова//Справочник руководителя учреждения культуры: Ведущий журнал для менеджеров сферы культуры и искусства. – Режим доступа: <http://www.cultmanager.ru/magazine/archive/81/1860/>.
8. Таблица основных тегов языка HTML [Электронный документ]/по мат. www.linkexchange.com/Hardline.ru: компьютерная документация. – Режим доступа: <http://www.hardline.ru/4/46/534/>.
9. Харыбина, Т. Создание библиотечного веб-сайта [Электронный документ]/Т. Харыбина, Н. Слащева, Ю. Мохначева//Библиотека. – 2005. – № 4. – С. 44-45.